

PARA | HABER

Üçüncü çeyrekte güçlü büyüme bekleniyor

Öncü veriler yılın üçüncü çeyreğinde güçlü büyümeye işaret etti. GSYH büyüme beklentileri üçüncü çeyrek için yüzde 7-8 bandına kadar çıktı. Gözler TCMB'nin bu haftaki Para Politikası Kurulu toplantısına çevrildi...

HÜLYA GENÇ SERTKAYA

hulya.genc@paradergi.com.tr

BÜYÜMENİN öncü göstergelerinden **sanayi** üretim endeksi Eylül'de aylık yüzde 1.7, yıllık yüzde 8.1 artışla beklentilerin üzerinde gerçekleşti. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarını kapsayan yılın üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine kıyasla takvim etkisinden arındırılmış verilerle **sanayi** üretimi yüzde 7.71 arttı. Türkiye ekonomisinin yüzde 4.4 büyüdüğü birinci çeyrekte **sanayi** üretimi yüzde 4.4 artmış, pandemi etkisiyle yüzde 9.9 daraldığı ikinci çeyrekte yüzde 16.8 küçülmüştü. Arındırılmamış verilerle **sanayi** üretimi endeksi Eylül'de aylık yüzde 15.4, yıllık yüzde

11.2 artış gösterdi. **Sanayi** üretimi ve diğer öncü verileri dikkate alan ekonomistlere göre tüm sinyaller Türkiye ekonomisinin üçüncü çeyrekte belirgin şekilde toparlandığına işaret ediyor. İmalat **sanayi** kapasite kullanım oranı, **ISO Türkiye** İmalat PMI gibi öncü göstergelerin Ekim'de de artış imesini sürdürdüğüne dikkat çeken ekonomistler, **sanayi** üretimindeki eğilimin sonraki ayda da devam edeceği beklentisini dile getiriyor. Para Dergisi'ne açıklamalarda bulunan ekonomistlerin üçüncü çeyrek Gayrisafı Yurt İçi Hasıla (GSYH) büyüme beklentileri yüzde 4 ve 8 aralığında değişiyor.

"YÜZDE 8 BÜYÜME MUHTEMEL"

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Çetinkaya

yılın üçüncü çeyreğinde güçlü bir büyüme performansı beklendiğini vurgulayarak, "Üçüncü çeyrekte yüzde 8'lik bir büyüme görülmesi muhtemel. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) sıkılaştırmaya ilişkin politika adımları son çeyrekte büyüme dinamiklerini olumsuz yönde etkileyecek. Dördüncü çeyrekte ivmelenme azalsa da pozitif bir büyüme göreceğiz. Yılsonunu ise yüzde 1'e yakın bir büyüme ile kapatma ihtimalimiz yüksek" dedi.

Ahlatıcı Yatırım Genel Müdür Yardımcısı Tonguç Erbaş yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 7 GSYH büyümesi beklerken, yılın son çeyreği için yüzde 1.5 büyüme öngörüsünde bulundu. Tonguç'un 2020 yılı sonu büyüme beklentisi ise yüzde 0.70 GSYH büyümesi. A&T Bank Ekonomik Araştırmalar Müdürü Ayşe Özden Eylül ayı **sanayi** üretimi takvim etkisinden arındırılmış bazda yıllık yüzde 8.1 artarak Haziran ayı ile başlayan ekonomik aktivitedeki toparlanmanın devam ettiğine işaret ettiğini vurguladı. Özden, "TL'deki zayıflamayla beraber enflasyonist baskılar da artmıştı. Bu sebeple TCMB'den gelecek sıkılaştırma adımlarıyla ve Covid-19 salgınındaki endişeler nedeniyle önümüzdeki aylarda **sanayi** üretimindeki artışın yavaşlayacağını düşünüyoruz. 2020 için Türkiye ekonomisinin yüzde 2 daralacağını öngörüyoruz" dedi.

Ekonomi yönetiminde bayrak değişimi

Ekonomi yönetiminde bayrak değişimi yaşandı. 7 Kasım'da Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan imzalı atama kararıyla TCMB Başkanı Murat Uysal görevden alınırken, yerine Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı Naci Ağbal atandı. Ağbal'dan boşalan Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na İbrahim Şenel getirildi. Geçen hafta sağlık sorunları nedeniyle görevden affını isteyen ve görevden af talebi Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından kabul edilen Berat Albayrak'tan boşalan Hazine ve Maliye Bakanlığı'na Lütü Elvan atandı. AK Parti Grup Toplantısı'nda

konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'ye önemli hizmetler veren Berat Albayrak'a teşekkür ederken, yeni Bakan ve TCMB Başkanı'na da başarılar diledi. Yeni bir istikrar, büyüme ve istihdam odaklı seferberlik başlattıklarını söyleyen Erdoğan, "Hazine ve Maliye Bakanlığının ve Merkez Bankamızın yeni başkanının, enflasyon hedeflemesini ve para politikası araçlarını, temel yaklaşımlarımıza uygun şekilde, şeffaf, öngörülebilir, istikrarlı bir seviyeye en kısa sürede getireceklerine inanıyorum" ifadelerini kullandı. Erdoğan, "Gerekliyse devlet ve millet

olarak fedakarlık yapmaktan, acı da olsa doğru reçeteleri uygulamaktan kaçınmayacağız" dedi. Bakan Lütü Elvan yaptığı ilk açıklamada, enflasyonla mücadelede kararlılık mesajı verdi. Önümüzdeki dönemde makroekonomik istikrarı muhafaza ederek büyüme ve istihdamı yeni bir ivme kazandıracaklarını belirten Elvan, "Enflasyonla mücadele sürecini, maliye politikaları ve diğer tüm araçlarımızla kararlı bir şekilde destekleyeceğiz. Mali disiplini koruyarak gerçekçi bir risk yönetimi ile kamu finansmanının kalitesini artıracacağız" dedi.

Prof. Dr. Murat ÇETINKAYA / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi

“Piyasa faiz artışına odaklandı”

Piyasa beklentisi faiz artışına odaklanmış gözüküyor. Özellikle Sayın Cumhurbaşkanlığı'nın 'acı da olsa doğru reçeteleri uygulamaktan kaçınmayacağız' ifadesi faiz artışı beklentilerini güçlendiriyor. Şu anda AOFM'nin yüzde 14,4 ve BIST gecelik repo faizinin yüzde 14,7 olması, TCMB'nin bunun üzerinde bir politika faizi artışını zorunlu kılıyor. Beklentim TCMB'nin 475 baz puanlık faiz artışı yönünde. Ekonomi yönetimindeki değişim, TCMB pozisyon değişikliğine neden olacak. Bu değişikliklerle, ekonomide ortaya çıkan olumlu havanın devamı için TCMB

sadeleşme adımlarına devam etmeli ve gerekirse faiz artırımına devam edeceği yönünde net mesaj vermeli. Eylül'de sanayi üretim ve perakende satışlar salgın öncesi dönemi seviyesinin üzerine çıktı. Ciro endeksinde ise hizmet sektörü hariç tüm sektörlerde salgın öncesi rakamlara ulaşıldı. Pandemi sonrası toparlanma hızlı bir şekilde devam ediyor. Ekim ayı PMI endeksindeki yukarı yönlü ivmelenme Ekim'de de sanayi ve perakende satışlarda yukarı yönlü hareketi güçlendiriyor.

Bu arada TCMB'nin açıkladığı Kasım ayı beklenti anketine göre Türkiye ekonomisinin 2020 yılı büyüme beklentisi bir önceki anket dönemine göre 0,2 puan azalarak yüzde 0,6 daralma şeklinde tahmin edildi. Finansal ve reel sektördeki karar alıcı ve uzmanların yanıtlarının toplanarak değerlendirildiği anket sonuçlarına göre yılsonu TÜFE beklentisi yüzde 11,76'dan yüzde 12,47'ye yükseldi. Kasım ayı TÜFE beklentisi yüzde 0,99 oldu. Cari yılsonu döviz kuru (ABD Doları/TL) beklentisi 7,90 TL'den 7,89 TL'ye geriledi.

GÖZLER TCMB'DE

Bu hafta gözler TCMB'nin yeni başkanı Naci Ağbal başkanlığında gerçekleştirilecek ilk Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında olacak. TCMB başkanlığına atanmasının ardından TBB yönetimindeki banka genel müdürleriyle bir araya gelen Ağbal, yaptığı ilk açıklamada fiyat istikrarı doğrultusunda tüm politika araçlarının ka-

Prof. Dr. Berrin CEYLAN ATAMAN /Altınbaş Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı

“İşsizlik sigortası kapsamındaki gelir destekleri genişletilmeli”

İşsizlikteki azalışa daha yakından bakıldığında iki veri dikkati çekiyor. İlk olarak istihdam edilenlerin sayısında 1 milyon kişiye yakın bir azalma oldu. Türkiye işgücü piyasasındaki mevcut yapısal sorunlara bir de pandeminin eklenmesiyle istihdam kayıpları artış gösterdi. İkinci olarak da 1 milyondan fazla kişinin iş aramadığı için işsiz sayılmaması. Sonuç olarak daha çok kişi işsiz kalırken işsizlik oranı olduğundan daha düşük çıkıyor. Çünkü Uluslararası Çalışma Örgütü tanımına göre iş aramayanlar işsiz sayılmıyor. 2020'yi

nereye sıfır büyüme ile kapatacağımız için ekonomik büyümenin istihdam yaratması beklenmemeli. Kısa dönemde işsizlikle mücadele kapsamında kamunun istihdam yaratması ve işsizlik sigortası kapsamındaki gelir desteklerini genişleterek sosyal yardım mekanizmalarını işletmesi, yeterli olmasa da, gerekli.

Sanayi üretimi Eylül'de aylık yüzde 1,7 yıllık yüzde 8,1 arttı

Sanayi üretim endeksi değ. oranları (%), Eylül 2020	Aylık değ.	Yıllık değ.
Toplam sanayi	1,7	8,1
Madencilik ve taşocakçılığı	3,2	0,4
İmalat sanayi	1,4	8,5
Elektrik, gaz, buhar	4,2	8,6
Ara mali	0,7	10,9
Dayanıklı tüketim mali	2,8	16,2
Dayanısız tüketim mali	0,6	2,4
Enerji	3,0	2,5
Sermaye mali	4,5	10,4
Düşük teknolojik	1,7	4,7
Orta düşük teknoloji	0,6	13,0
Orta yüksek teknoloji	1,4	13,8
Yüksek teknoloji	6,0	-11,2

Kaynak: TÜİK

rarlılıkla kullanılacağını vurguladı. TCMB 22 Ekim'deki PPK toplantısında bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını yüzde 10,25 düzeyinde sabit tutarken, para politikası operasyonel çerçevesinde değişikliğe gitmişti. PPK öncesinde piyasalar 400-550 baz puan arası politika faizi artışına odaklanırken, ekonomistler TCMB'nin sadeleşme adımlarına devam etmesi ve gerekirse faiz artırımına devam edeceği yönünde piyasaya net mesaj vermesi gerektiği görüşünde.

Ahlatıcı Yatırım Genel Müdür Yardımcısı Tonguç Erbaş bu haftaki PPK toplantısında politika faizinde 400 baz puan artış yapılacağını öngörüyor. A&T Bank Ekonomik Araştırmalar Müdürü Ayşe Özden de, 400 baz puan faiz artırımını bekleyen ekonomistlerden. Özden, "Aralık'ta 100 baz puan faiz artışı beklentimizle politika faizinin yılsonunda yüzde 15,25 seviyesine yükseleceğini tahmin ediyoruz" dedi.

TOBB ETÜ Öğretim Üyesi Dr. Cahit

Sönmez'e göre minimum 425 baz puanlık artış olmalı. Merkez Bankası'nın 19 Kasım toplantısının hayati önem taşıdığına dikkat çeken Sönmez, "Piyasalar Merkez Bankası'na yeni başkan ve rasyonel politikalara dönüş mesajı veren açıklamalarına karşın deyim yerinde ise 'geçici bir kredi' açtı. TCMB büyük olasılıkla politika faiz oranını artıracak. Önemli olan artış düzeyinin ağırlıklı ortalama fonlama maliyetinin üzerine çıkması" ifadelerini kullandı.

SANAYİ CİRO ENDEKSİ YÜZDE 30,9 ARTTI

Kısaca geçen hafta açıklanan bazı verilere de bir göz atalım. TÜİK geçen hafta ciro endeksleri ve perakende satış endekslerini de açıkladı. TÜİK verilerine göre Eylül'de geçen yılın aynı ayına göre sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi yüzde 26,2 artış gösterirken, sanayi sektörü ciro endeksi yüzde 30,9, inşaat ciro endeksi yüzde

PARA | HABER

23.3, ticaret ciro endeksi yüzde 30.9, hizmet ciro endeksi yüzde 4.1 arttı. Toplam ciro endeksinde bir önceki aya göre ise yüzde 3.4 artış yaşandı. Eylül'de sabit fiyatlarla perakende satış hacmi yıllık yüz-

Enver ERKAN / Tera Yatırım
Ekonomisti

"İlk önemli sınav 19 Kasım'da olacak"

Ekonomi yönetimi ve TCMB başkanı değişikliklerinin ardından, ekonomi karar alıcılarının verilen piyasa dostu mesajlara paralel adımlar atmaları

önemli. Şu ana kadar TCMB yönetiminden, yeni ekonomi kadrolarından ve Cumhurbaşkanı'ndan gelen mesajları yatırımcı iyi okudu. TL değer kazanıyor, borsa ve bankacılık endeksi yükseliyor, CDS'ler düşüyor.

Bu iyi niyet mesajları aksiyonlarla desteklenmeli. İlk önemli sınav 19 Kasım'daki TCMB faiz kararı olacak. Piyasa daha kesin ve ortodoks para politikası zemininde hareketler bekliyor. Yani 2018'den sonraki sadeleşme patikasından gidilmesini ve politika faizinin artırılmasını... Piyasalar ciddi bir beklenti içerisinde. 19 Kasım PPK'sında politika faizinin 550 baz puanlık bir marjda artırılmasını ve yüzde 15.75 seviyesine getirilmesini bekleriz. Sadeleşmenin ilan edilerek, Ortodoks para politikası zemininde ilerlemenin devam edeceğine dair güçlü mesajlar da gelebilir. 550 baz puanlık bir politika faiz artışı, efektif olarak 100 baz puanlık bir ilave sıkılaştırma olacak. TCMB gerektiğinde faiz artırmaya devam da edebilecek bir pozisyonda olmalı.

de 7.8, aylık yüzde 2.8 artış gösterdi. Cari fiyatlarla perakende ciro Eylül'de yıllık yüzde 20.7, aylık yüzde 3.4 arttı.

Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaşta kişilerde işsiz sayısı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarını kapsayan Ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 456 bin kişi azalarak 4 milyon 194 bin kişi oldu. TÜİK verilerine göre işsizlik oranı 0.8 puanlık azalış ile yüzde 13.2 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı bir önceki aya göre 0.2 puan azalış gösterdi. Genç nüfusta işsizlik oranı Ağustos'ta yıllık bazda 1.3 puanlık azalışla yüzde 26.1 oldu. Ağustos dönemi itibarıyla son 1 yılda istihdam edilenlerin sayısı 975 bin kişi azalarak 27 milyon 554 bin kişi düzeyinde gerçekleşti.

Bu dönemde işgücü 1 milyon 431 bin kişi azalarak 31 milyon 749 bin kişi, işgücüne katılma oranı 3.3 puanlık azalış ile yüzde 50.6 oldu. Yeni Ekonomi Programı'nda (YEP) 2020 yılı sonu işsizlik oranı hedefi yüzde 13.8 idi.

TCMB verilerine göre cari işlemler den-

gesi Eylül'de 2 milyar 364 milyon dolar açıkla beklentilerin altında kalırken, 12 aylık cari işlemler açığı 27.5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Ocak-Eylül döneminde ise cari işlemler dengesi 27 milyar 973 milyon dolar açık verdi. Eylül'de doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler 437 milyon dolar olarak gerçekleşti. Portföy yatırımları 607 milyon dolar, diğer yatırımlar 1 milyar 29 milyon dolar net çıkış kaydetti. YEP'te 2020 yılı sonu cari işlemler açığı öngörüsü 24.4 milyar dolardı. Kasım ayı TCMB beklenti anketinde ise yılsonu cari açık beklentisi 30.9 milyar dolar oldu.

Dr. Cahit SÖNMEZ / TOBB ETÜ Öğretim Üyesi

"Yılı yüzde 1-2 bandında büyümeyle kapatabiliriz"

Sanayi üretimi Nisan'da yaptığı dipten sonra kayıplarını üçüncü çeyrek itibarıyla geri aldı. Para politikalarının tamamen genişletilmesinin yanı sıra para politikalarını destekleyen maliye politika setinin devreye girmesiyle bu resmi bekliyorduk. Bu politikaların etkisiyle Ağustos'ta sanayi üretimi yıllık yüzde 10.6 artış ile zirve yaptı. Buna bağlı olarak sanayi, hizmet, ticaret ve inşaat sektörlerinde belirgin ciro artışlarına tanık olduk. Eylül'de sanayi üretimi yıllık yüzde 8.1 artarken, toplam ciro artışı yüzde 26.2'lere kadar geldi. Ancak TCMB'nin yeniden sıkılaştırma yönünde attığı adımlar sanayi üretiminde trendi aşağı yöne çevirecek. Yani tamamen

birbirinden bağımsız 4 ayrı çeyreğe tanık oluyoruz bu yıl. 2019'daki düşük büyümenin ardından 2020'nin ilk çeyreğinde toparlanma gelmişti. İkinci çeyrek pandeminin gölgesinde kalınca yüzde 9.9 küçülmeye oldu. Yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 4, belki de biraz üzerinde bir büyüme bekliyoruz. Son çeyrekte ise sıkılaştırıcı politikalara bağlı olarak yine negatif bir rakam olabilir. Yılın tamamında ise sıfırın biraz üzerinde yüzde 1-2 bandında bir büyüme ile yılı kapatabiliriz.

Eral KARAYAZICI / Gedik Portföy Fon Yönetim Müdürü

"Politika faizinde 400 baz puan artış bekliyorum"

Naci Ağbal'ın Merkez Bankası başkanı olur olmaz verdiği ilk mesaj, para politikasının sadeleştirileceği ve öngörülebilir hale geleceği oldu. Lütfi Elvan ve Cumhurbaşkanı tarafından da güçlü biçimde teyit edilen bu yaklaşım piyasalarda karşılığını buldu. Türkiye geride kalan dört ayda fiili faizi 700 baz puan kadar yükseltmiş olmasına

rağmen döviz cephesinde düşmeyen tansiyon hızla aşağı geldi. Ben TCMB'nin politika faizini 400 baz puan kadar artıracığını ve fiili faiz olan yüzde 14.70'e yaklaştıracığını düşünüyorum. İletişimin ve tutarlılığın daha etkili olduğunu bize bu hafta net bir biçimde ispatladı. USDTRY hafta özelinde yabancı girişi ile aşağı geliyor. Ben her ne kadar TCMB'yi

takiben beklenti bitti refleksi ile geçici ve negatif bir akımla karşılaşılabileceğimizi düşünsem de 8,00 seviyesinin aşılmasının kolay olmadığını Aralık-Ocak parkuru içinde ise 7,40 belki 7,00 civarının test edilebileceğini düşünüyorum.

TÜRKİYE GERÇEK POTANSİYELİNE KAVUŞUYOR EKONOMİMİDE DİRİLİŞ ANALİZ HABER BAŞLADI

Yeni dönemde **piyasa ekonomisi işletilecek, güven artacak.** TL güçlenecek, dövizde öngörülebilirlik ve yatırımlar hızla katlanacak

» Algılar pozitifte döndü

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Ekonomide ve hukukta reform dönemi başlatıyoruz. Büyüme ve istihdam odaklı seferberliğimizi, istikrar üzerinde inşa edip hedefe ulaşacağız" açıklamaları doping oldu. Güven veren piyasa dostu mesajlarla algılar düzeldi. Borsa rekor kırdı, ülke risk primi ve döviz geriledi.

» Reel-finansal çözümler

Bu hafta icraat başlıyor. Cumhurbaşkanı, kurmaylarıyla birlikte sahadaki talepleri dinleyecek. Engellere çözüm üretilecek. Yatırım ortamı iyileşecek, yabancı girişi artacak. 19 Kasım'daki TCMB toplantısında da TL'yi destekleyen, enflasyonu dizginleyecek, öngörülebilirliği sağlayacak adımlar atılacak.

ÖMER FARUK BİNGÖL 4'TE

Maraş'ta piknik günü

CUMHURBAŞKANI:

Hedeflerimize hızla ulaşacağız

ÜÇ ALANDA REFORM YAPACAĞIZ

» Kars ve Karaman kongrelerine bağlanan Erdoğan "Ekonomi, hukuk ve demokraside yepyeni bir seferberlik başlatıyoruz. Ekonomi yönetimini yeniden oluşturduk. Sıkıntıları çözüp bizi hızla hedefe taşıyacak adımları atacağız" dedi. 14'TE

İŞ DÜNYASI İLE BULUŞMALAR BAŞLIYOR, VARLIK FONU DA DEVREYE GİRECEK, YATIRIM TEŞVİKLERİ ARTACAK Cumhurbaşkanı talepleri dinleyecek

Yeni dönemde reel ekonomi tarafında da üretime dayalı politikalar izlenmesi ve ithalatın azaltılmasına yönelik tedbirler devreye girecek. Erdoğan, yeni ekonomi yönetimine "Gerekli adımları atın, arkamızdayım" mesajı verdi.

■ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ekonomi yönetiminde yaptığı değişikliklerden sonra, önümüzdeki haftadan itibaren önemli bir süreç başlayacak. Ekonomide yeni yol haritasının belirleneceği bir dizi toplantı yapılacak, sahadan gelen talepler, yatırımların önündeki engellerin aşılması için çözüm önerileri tartışılacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan ilk etapta 81 şehrin oda ve borsa başkanları ile bir araya gelecek. Ha-

zine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan ise iş dünyasının temsilcileri ile buluşacak. Bu toplantıya Adalet Bakanı Abdullahi Gül de katılacak ve yatırımların önündeki engeller, hukuk alanında iş dünyasının karşılaştığı problemler masaya yatırılacak, çözüm önerileri tartışılacak. Cumhurbaşkanı'nun yeni ekonomi yönetimine de Türkiye'nin cazibe merkezi haline getirilmesi ve yatırımların artırılması konusunda "Gerekli adımları atın, arkamızdayım" mesajı verdiği belirtildi. Üretime dayalı politikalar izlenmesi ve ithalatın az-

altılmasına yönelik de bir dizi tedbir devreye girecek. Türkiye Varlık Fonu baz yatırımlarda destekleyici rol üstlenecek. Varlık Fonu'nun desteği ile 2021 yılının ikinci yarısında Adana Ceyhan'da 10 milyar dolarlık bir rafineri ve petrol türevi ürünlerin üretilen bir petrokimya tesisi yatırım yapılacak belirtildi. Türkiye bu alandaki ihtiyacının sadece yüzde 15'ini ithal ediyor. Ceyhan'daki bu yatırım Türkiye'nin ihtiyaç olan petrol türevi ürünlerin büyük bölümünün yurt içinden kar-

şılacağı belirtiliyor. Önümüzdeki süreçte ayrıca, elektrikli araçların pilinin Türkiye'de üretilmesine yönelik bir yatırım yapılacak, dünyanın en büyük bir elektronik firmasının tablet ve telefon üretimi konusunda girişimlerin bulunduğu, bir otomobil şirketinin de Türkiye'de kuracağı fabrika konusunda görüşmelerin sürdüğü bilgisi verildi. AK Parti'nin ekonomi kurmayları, Türkiye'deki teşvik sistemini de gözden geçirilerek, reel sektörün talepleri doğrultusunda yeni bazı adımların atılabileceğini dile getirdi.

ÜLKE GERÇEK POTANSİYELİNE KAVUŞACAK

DIRİLİŞ TÜRKİYE

O. FARUK BİNGÖL

Türkiye ekonomisi geçen hafta yaşanan pozitif gelişmeler ardından geleceğe oldukça pozitif bakıyor. Aylardır "normalleşme" adıyla beraber ciddi toparlanma sürecine giren Türkiye, gerçek potansiyelini de göstermeye başlamıştı. Bu kapsamda ihracat, ekimde 17,3 milyar dolarla bugüne kadar ulaşılan en yüksek aylık performansına imza attı. Sanayi üretimi de yıllık bazda yüzde 8,1 artış göstererek, Türkiye'nin, Avrupa'nın üretim tisi haline geldiğini teyit etmişti. Ekim ayında Reel Kesim Güven Endeksi, bir önceki aya göre 2,8 puan artarak 108,1 oldu. İmalat sektöründe kapasite kullanım oranı da 0,8 puan yükselerek yüzde 75,4 seviyesinde gerçekleşti. Reel ekonomide yaşanan bu pozitif gelişmelere, geçen hafta "güven artıncı ve olumlu algılan güçlendiren" gelişmeler eklendi. Ekonomi yönetimi yeniledi. Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan ile TCMB Başkanı Naci Ağbal, açıklamalarıyla piyasaların beklentisini karşıladı.

YENİ EKONOMİ DÖNEMİ

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da kararı mesajlar vererek, ekonomide dünyayı ve ülkenin içinden geçtiği süreci dikkate alan yeni bir yaklaşımı hayata geçireceklerini vurguladı. Erdoğan, "İlgili bütün kesimlerle yakın diyalog ve iş birliği halinde, ekonomide ve hukukta yeni bir reform dönemi; yeni bir istikrar, büyüme ve istihdam odaklı seferberlik başlatıyoruz. Ekonomi politikalarımız, fiyat istikrarı, finansal istikrar ve makroekonomik istikrar olmak üzere üç sac ayağı üzerinde inşa ederek hedeflerimize ulaşacağız. Önceliğimiz, enflasyonu süratle tek haneli rakamlara, ardından da orta vadeli programımızdaki seviyeye çekmektir. İstihdamı artırarak, vatandaşlarımızın iş ve aş endişelerini ortadan kaldırmak temel önceliklerimiz arasındadır. Yatırımları yeşerten ve bereketlendiren İklimi tesis etmenin, ekonomik büyümeyi, kalkınmayı, refahı ve istikrarı sağlamanın en önemli yollarından birinin hukuk devleti ilkesi olduğunu da biliyoruz. Geçtiğimiz sene ilan ettiğimiz yargı reformu strateji belgemizi bu çerçevede çok önemli düzenlemeler içeriyor. Yeni reform paketleriyle ilgili hazırladığımız da süratle devam ediyor. Bütçeden sonra bunlara öncelik tanımamız için gayret göstereceğiz. Ekonomideki yeni dönemin ruhuna uygun şekilde, temel hakların korunmasından mülliyet hakkının geliştirilmesine kadar pek çok ilave hükümleri, ilgili bütün taraflarla istişare ederek bu eylem planına der edeceğiz" şeklinde konuşarak, güçlü mesajlar verdi.

YABANCI DÖNÜYÖR

Yeni dönem parametrelerinin açıklanmasıyla birlikte piyasalarda gözle görülür toparlanma başladı. Ülkenin hiç bir dinamiği ile ilgili olmayan aşırı yükselmiş döviz kurtarı dizginlendi. Dolar ve avro da haftalık bazda gerileme yüzde 10'a buldu. Dolar 7,66'ya, avro da 9,06'ya kadar çekildi. Borsa cuma gününü 1.291,29 puanında tamamlayarak bütün zamanların en yüksek kapanışını gerçekleştirdi. Rekor üstüne rekor kıran endekste haftalık değer artışta yüzde 10'a yaklaştı. Türkiye'nin beş yıllık risk primi (CDS) 500'den gerileyerek 400 puana kadar düştü. Yeni dönem sinyalleri alan yabancı yatırımcılar dönüş sinyali verdi. Türkiye piyasalarına yabancı girişinin geçen hafta 1 milyar doların aşığı hesaplanıyor. Yabancıların bu pozitif havanın devamını için önemli adımlar atılacak. Bu kapsamda önümüzdeki hafta Merkez Bankasının kararları dikkate takip edilecek. 19 Kasım'daki toplantıda Türk lirasını destekleyen, para politikasında sadeliği sağlayın, enflasyonu dizginleyecek, fiyat istikrarı ve finansal öngörülebilirliği sağlayacak adımlar atılacak. Böylece yatırım ortamı iyileşecek, hem para piyasalarına hem reel sektöre yabancı girişleri artarak devam edecek.

■ CUMHURBAŞKANI Erdoğan'ın "Ekonomide ve hukukta yeni bir reform dönemi başlatıyoruz. Büyüme ve istihdam odaklı seferberliğimizi; fiyat istikrarı, finansal istikrar ve makroekonomik istikrar üzerinde inşa edip hedeflere ulaşacağız" açıklamaları doping oldu. Güven veren, piyasa dostu mesajlarla algılar düzeldi.

■ BORSA rekor kırdı, ülke risk primi ve döviz ciddi geriledi. 19 Kasım'daki TCMB toplantısından da TL'yi destekleyen, para politikasında sadeliği sağlayan, enflasyonu dizginleyecek, öngörülebilirliği sağlayacak adımlar atılacak. Böylece yatırım ortamı iyileşecek, para piyasalarına ve sektöre yabancı girişi artacak.

Dolarla tahminler daha da aşağılar

Perşembe günü Para Politikası Kurulu toplantısından etkili adımlar bekleyen finansal kuruluşlar, TL tahminlerini de güncelledi. TD Securities doların 7,13'e, Societe Generale ise 6,92'ye kadar gerileyebileceğini öngördü. TCMB'nin fonlama faizi son dönemde yüzde 14'ün üzerine çıkmıştı. Politika faizi ile makas 4 puan açılmıştı. 19 Kasım'da, politika faizinde buna yönelik hamle bekleniyor.

İŞ DÜNYASININ BEKLENTİLERİ POZİTİF

Reform vurgusu, beklenen atılımı gerçekleştirecek

■ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "ekonomi politikalarındaki değişiklik" ve "yapısal reformlarla yatırım ortamının iyileştirileceği" yönündeki açıklamaları, iş dünyasında da pozitif karşılındı. ■ TÜSİAD: Serbest piyasa ilkesinin güçlenmesi ve ekonomi politikalarında öngörülebilirliğin artırılması önemli. Makroekonomide dengeli yakalamak sürdürülebilir bir büyüme dönemine için finansal istikrar önem taşıyor. ■ MÜSİAD Genel Başkan Abdurrahman Kaan: Yatırımlardan dış ticarete, istihdamdan mali politikalara kadar birçok alanda yeni bir stratejiye

ihtiyacımız var. Sektörlerin, kendi kendine yetebilirlik politikaları artırılmalı. ■ DEİK Başkanı Nall Olpak: Ülkemizin üretim potansiyelini ve büyük pazarlara olan coğrafi yakınlık avantajlarını, hem mali hem hukuki açıdan, yeni bir güven inşası ile vitrine çıkarmanın büyük bir önem taşıyor. ■ TİM Başkanı İsmail Güllü: İstikrar vurgusu, çok daha verimli döneme geçiş yapacağımız ortaya koyuyor. Serbest piyasasını koruması, hukuk ve finansal konularda reformlar, makroekonomik dengelere olumlu yansıtacak. ■ İTO Başkanı Şekib Avdagic: Aşırı

ile ilgili olumlu haberler umutlanı güçlendiren Cumhurbaşkanı'nın açıklamaları da Türkiye ekonomisinin önünü açtı. Reform vurgusu, beklenen atılımı gerçekleştirecek. ■ İSO Başkanı İbrahim Bahçoğlu: Piyasa dostu yaklaşımın benimsenmesinin önümü açacak. Önümüzdeki günlerde ekonominizin test edeceği bir konu olacaktır. Merkez Bankasının güçlü duruşu her zaman çok önemli olmalıdır. ■ YASED Başkanı Ayşem Sargın: Hükümetin üstünliğüne dayanan, ekonomik olarak güçlü ve istikrarlı bir Türkiye'nin bütün yatırımcılar için cazibe merkezi olacağı muhakkak.

Erdoğan'dan telefon diplomasisi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Haiti Cumhurbaşkanı Jovenel Moïse ve Dominik Cumhurbaşkanı Luis Abinader ile telefonla görüştü. Görüşmelerde karşılıklı ticaret hacmini yükseltecek, turizm, altyapı ve savunma sanayii alanlarında yatırım ve iş birliğini ilerletecek konular değerlendirildi. Erdoğan, bu alanlarda atılacak adımların karşılıklı fayda sağlayacağını belirtti.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN: YEPYENİ BİR SEFERBERLİK BAŞLATIYORUZ

Hedefe giden adımları SÜRATLE ATIYORUZ

"Böyle tarihi ve kutlu bir mücadelede; senlik benlik kavgasına, şahsi çıkarları, davasının üzerine çıkarmaya, hele hele kibre, ataletle, tembelliğe, nobranlığa asla yer yoktur"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti Kars ve Karaman 7. Olağan İl Kongrelerine Vahdettin Köşkü'nden canlı bağlantı ile katıldı. AK Parti'nin geçen 18 yılda ülkeyi demokraside ve kalkınmada tarihinde görülmemiş hizmetlerle, yatırımlarla, eserlerle tanıştırdığını dile getiren Erdoğan, şunları söyledi: Son dönemde ardi ardına maruz kaldığımız saldırıları, Allah'ın yardımı ve milletimizin ferasetiyle birer birer etkisiz hale getirmeyi başardık. Ülkemize kazandırdığımız güçlü altyapı sayesinde pek çok devletin baş etmekte zorlandığı salgın dönemini en az kayıpla yöneterek felaket görüntülerinin ortaya çıkmasına engel olduk. Sadece bununla kalmadık salgın sonrası yeniden şekillenecek küresel, siyasi ve ekonomik düzende ülkemizi hak ettiği yere çıkaracak adımları kararlılıkla atıyoruz.

YÖNETİMİ YENİDEN OLUŞTURDUK

Ekonomi, hukuk ve demokraside yepyeni bir seferberlik başlatıyoruz. Ekonomi yönetimini yeniden oluşturduk. Hem mevcut sıkıntıları çözecek adımları hem bizi hedeflerimize ulaştıracak hamleleri süratle hayata geçirme azmindeyiz. Aynı şekilde geçtiğimiz yıl başlattığımız hukuk reformlarını, ekonomik güven iklimini de tahkim edecek şekilde hızlandırarak sürdürüyoruz. Milletimizden bu kritik dönemde salgınla mücadele için uygulamaya koyduğumuz tedbirlere hassasiyetle riayet etmelerini bekliyorum. Görüyorsunuz Avrupa'dan Amerika'ya kadar dünyanın her yerinde salgınla baş edemeyen ülkeler yeniden içe kapanmaya başladı. Şayet milletimiz "TAMAM" diye ifade ettiğimiz temizlik, maske, mesafe kurallarına riayet ederse bizim bu tür sert tedbirlere ihtiyacımız kalmaz.

MİLLETİME GÜVENİYORUM

Cumhurbaşkanı, şehirlerin ana caddeleri ve meydanlarındaki sigara içme yasağının da bu çerçevede değerlendirilmesini istediğini vurgulayarak "Amacımız vatandaşımıza eziyet etmek değil, onun sağlığını korumaktır. Kurallara uymaz ve kendi sağlığımızı kendimiz korumasak bu yükü taşımakta zorlanabiliriz" diye konuştu.

TEMBELLİĞE YER YOKTUR

Mevsim itibarıyla soğuk algınlığı ve gripin de yavaş yavaş artacağına işaret eden Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü: Velhasıl hep birlikte geçemizi gündüzümüze katarak tüm samimiyetimizle, enerjimizle, birikimimizle çalışacak, çabalayacak ve milletimize layık olacağız. Görüldüğü gibi yapacak çok işimiz var. Böyle tarihi ve kutlu bir mücadelede senlik, benlik kavgasına, şahsi çıkarları davasının üzerine çıkarmaya, hele hele kibre, ataletle, tembelliğe, nobranlığa asla yer yoktur.

Geri kalmışlık zincirini kırdık

"18 yılda vatan topraklarımızın her karışını eserlerle hizmetlerle yatırımlarla donatarak geri kalmışlık zincirini kırdık"

"Hükümete geldiğimizde karşımda önce vesayeti ve onun çarpık ilişkilerini bulduk" diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan sözlerini şöyle sürdürdü: Sonra terör, başını çıkardı. Ardından emniyet, yargı ve ordu içindeki FETÖ'cülerin darbe tehditleriyle yüzleşti. Senaryoların yazımında ve uygulamasında ülke içindeki ve dışındaki kesimlerin kurdukları şerittifakını söylemeye gerek bile duymuyorum. Hamdolsun Allah'ın yardımı ve milletimizin desteğiyle hepimizin de üstesinden geldik. Biz ölümden engelleri aşınca Türkiye'nin

ufku genişledi, gücü arttı, harakât kabiliyeti yükseldi. Daha dün kadar kendi topraklarındaki bir avuç teröristle baş etmeye çalışan bir ülkeden, çok geniş bir coğrafyada harekât gerçekleştirebilen bir ülkeye dönüştük. Bugün artık milletimize ve tüm dostlarımıza güven veren, umut veren, heyecan veren bir Türkiye var. 18 yılda hem milletimizi özelemine çektiği haklara, özgürlüklere, itibara kavuşturduk hem de vatan topraklarımızın her karışını eserlerle hizmetlerle yatırımlarla donatarak geri kalmışlık zincirini kırdık.